

Leds erin, brug eruit

Bewegende ledspots stel je met behulp van de computer, niet vanaf een lichtbrug. Volgens Huub Huikeshoven gaat dat veel gevolgen hebben. Niet alleen voor onze werkwijze, maar ook voor het ontwerp en de infrastructuur van theatergebouwen.

Ik ben geen echte lichtjongen en heb daarom niet constant de laatste ontwikkelingen op het gebied van podiumtechnische schijnwerpers gevolgd. Maar na het bijwonen van de Robe Led Theater Tour heb ik verbeteringen gezien waardoor ik van mening ben dat de ontwikkeling van de bewegende ledschijnwerper serieuze gevolgen zal hebben voor de inrichting van podia en voor onze manier van werken. Het kleurenpalet van de ledlichtbron was lange tijd beperkt en kwam niet overeen met de kleuren in de natuur. Maar zo'n twee jaar geleden kwam ETC met een sterke verbetering in de vorm van de zevenkleurented. Robe blijkt nu ook een soortgelijke ledlichtbron te maken. Wat voor mij betekent: als twee het kunnen, komen er vast snel meer bij, met misschien nog wel betere kleurweergave. Net als bij de ontwikkelingen van de kleuren is er een snelle verbetering zichtbaar op het gebied van dimmen. Een ledschijnwerper hoeft vanaf circa 10 procent niet meer plotseling uit te vallen. Daarnaast is bij sommige typen schijnwerpers amberdrift in te stellen en kun je deze laten meelopen bij het dimmen, waardoor het lijkt op onze oude vertrouwde gloeilamp. De ledschijnwerper wordt daarmee meer een natuurlijke lichtbron.

Fysiek contact

Tot nog niet zo lang geleden waren ledschijnwerpers, vanwege de relatief geringe lichtopbrengst eigenlijk alleen toepasbaar in kleine zaaltjes. De huidige grotere en zwaardere ledschijnwerpers leveren eenzelfde lichtopbrengst als de conventionele 2kW'er. De grotere zalen kunnen daarom met de zwaardere typen ledschijnwerper nu ook goed uit de voeten.

Het is bijzonder dat met dezelfde ledlichtbron vele soorten armaturen mogelijk zijn. Van inbouw in bestaande behuizingen naar simpele strips, naar geclusterde ledbronnen in een grote schijf, naar horizonbatterijen, PC's, fresnels of naar geavanceerde pro-

fielschijnwerpers. Veel van deze armaturen zijn met ingebouwde motoren te verdraaien en te focussen. En allemaal functionerend met twee simpele aansluitingen van voeding en data. En dat hoeft niet eens draadgebonden te zijn. Het kan ook worden gecombineerd met draadloos dmx, of draadloos dmx gecombineerd met een batterij. De meest geavanceerde armaturen zijn de nieuwe bewegende ledschijnwerpers. De mogelijkheden hiervan zijn zeer groot. Bewegend licht betekent dat we de lichtbron kunnen richten op datgene wat aangelicht moet worden zonder fysiek contact met de schijnwerper. Ook het toevoegen van gobo's of een frost, het focussen, het kaderen en het zoomen van de lichtbundel gebeurt allemaal vanaf de lichtcomputer.

Geen brug meer nodig

Is dit nu allemaal heel bijzonder? Ik denk het wel, de gevolgen zijn groot en er is vrijwel geen ontkomen aan. Buiten de keuze voor de ledschijnwerper zullen de grootste veranderingen zitten in de mogelijkheden die de schijnwerpers bieden. Het werk is straks niets meer dan alleen de schijnwerper plaatsen, aansluiten en op afstand door een lichtoperator laten bedienen. Geen handelingen meer direct aan de schijnwerper. Iedereen kan straks de schijnwerper op positie brengen. Enkel aan de kant van de bediening is nog specialisme nodig. De lichtoperator zal de kennis en kunde moeten bezitten om de ledschijnwerpers te bespelen.

Mbo-podiumtechnici hebben dat al in hun bagage. Eén lichtoperator kan straks vanaf de lichtcomputer al het stelwerk doen. Een enorme vermindering in fysieke arbeid en daarmee ook een terugdringing van het werken op hoogte. Geen gewiebel meer bovenin een eng bakje om een spotje te stellen.

Bruggen die door technici gewenst zijn om gemakkelijk een schijnwerper te kunnen stellen zijn dus eigenlijk niet meer nodig. En wie niet op een brug is, kan ook niets laten vallen. Neem nu het wegnemen van de portaalbrug, een item waar ikzelf een groot voorstander van ben. Waar het voor mij om gaat is dat wij als podiumtechnici dienstbaar zijn aan het (artistieke) product binnen de gegeven randvoorwaarden. Decor-, licht- en geluidsontwerpers en regisseurs blijken de portaalbrug niet te willen, omdat dit een fysieke blokkade is in de ontmoeting tussen uitvoerenden en publiek. Met bewegende ledschijnwerpers kunnen we die blokkade slechten.

Dat theatertechnefici vasthouden aan de portaalbrug heeft deels te maken met de snelheid waarmee gewerkt moet worden. Een snelheid van werken opgelegd door hun directies.

Datapunten

Investeren in bewegende ledschijnwerpers is dan wenselijk, maar nu nog relatief kostbaar. De prijs zal zeker gaan dalen naarmate er meer geproduceerd en verkocht worden.

Vervolgens zal er ook een grote verandering zichtbaar worden op het punt van de infrastructuur. Afhankelijk van het type ledschijnwerpers kunnen er drie tot acht schijnwerpers op een 16A/230V voeding. Er is daarmee minder stroom en minder koper nodig. Voor bestaande podiuminstellingen lijkt het daarom verstandig om na te denken over een nieuwe en beter uitgelegde infrastructuur van voedings- en datapunten. Daarbij zou ook gedacht kunnen worden aan draadloos dmx.

De ontwikkelingen van de ledschijnwerpers dringen niet alleen de arbeid en het werken op hoogte terug, maar bieden ook de mogelijkheid om het (artistieke) product beter te ondersteunen. Vanwege de huidige voordelen van ledschijnwerpers – en omdat straks vrijwel alleen

nog ledlicht te verkrijgen is – lijkt het mij logisch dat we ons gaan richten op aanpassingen in ons werkveld. En dan niet alleen aanpassingen op het gebied van de

infrastructuur, maar ook op het gebied van de kennis van de schijnwerpers (inclusief onderhoud en levensduur), de kennis en kunde van de lichtoperator en de werkwijze en de kwaliteit van het personeel. Of zie ik het verkeerd? <<

Met bewegende ledschijnwerpers kunnen we die blokkade slechten

Reacties op dit artikel zijn welkom! Mail naar info@zichtlijnen.nl

Huub Huikeshoven is 8,5 jaar werkzaam als projectleider bij theateradvies bv. In die hoedanigheid heeft hij de realisatie van verschillende nieuwe theaters en renovaties begeleid.